Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2015–2016

Aanhangsel van de Handelingen

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1179

Vragen van het lid **Van der Staaij** (SGP) aan de Minister en Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie over *de rellen rond een raadsvergadering over de komst van een asielzoekerscentrum in Geldermalsen* (ingezonden 18 december 2015).

Antwoord van Minister **Van der Steur** (Veiligheid en Justitie) mede namens de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie (ontvangen 18 januari 2016). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2015–2016, nr. 1158.

Vraag 1
Hebt u kennisgenomen van de gebeurtenissen in Geldermalsen, waarbij er rond de raadsvergadering van 16 december grote onrust en rellen zijn ontstaan over de komst van een asielzoekserscentrum?[1]

Antwoord 1
Ja.

Vraag 2, 4
In hoeverre was er van tevoren duidelijkheid dat het tot grote problemen zou kunnen komen tijdens de raadsvergadering? Is er adequaat gereageerd op oproepen om massaal aanwezig te zijn?
Waren politie en mobiele eenheid (ME) tijdig op de hoogte van de mogelijke dreiging? Welke concrete actie is ondernomen?

Antwoord 2, 4
De burgemeester van Geldermalsen, verantwoordelijk voor de handhaving van de openbare orde, heeft mij hierover als volgt geïnformeerd.
Op 14 december is in een ingelast driehoeksoverleg tussen burgemeester, politie en Openbaar Ministerie (OM) besloten om op 16 december een raadsvergadering te organiseren waarin ruimte zou zijn voor inwoners om hun mening te geven of aanwezig te zijn. Op dat moment was er op basis van de beschikbare informatie geen aanleiding om aan te nemen dat de vergadering zou leiden tot ongeregeldheden en agressie. Grootschalige zichtbare aanwezigheid van de politie werd dan ook niet gepast geacht. De gewenste inzet van politie is in de driehoek bepaald en werd door alle partijen ruim voldoende geacht. Afgesproken werd voorts dat alle uitingen

[1] http://www.hetkontakt.nl/leerdam/nieuws/geldermalsen-in-vuur-en-vlam, 17 december 2015

ah-tk-20152016-1179
ISSN 0921 - 7398
’s-Gravenhage 2016

van gevoelens van onrust tot aan de raadsvergadering zouden worden gemonitord.
Op maandag 14 en dinsdag 15 december hebben gemeente en politie de raadsvergadering voorbereid. In verband met een ordelijk verloop werd besloten tot een gecontroleerde toegang van het gemeentehuis voor genodigden, bestaande uit direct belanghebbenden en omwonenden van het beoogde azc-terrein. Ongeveer 60 mensen wilden gebruik maken van het spreekrecht en zijn daartoe uitgenodigd. Voor geïnteresseerden was er de mogelijkheid om vóór het gemeentehuis hun mening kenbaar te maken. Door de gemeente waren beveiligers ingehuurd en hekwerken geplaatst met het oog de gecontroleerde toegang tot het gemeentehuis. De sociale media zijn vanaf de bekendmaking van het voorstel uitgebreid gemonitord door zowel gemeente als politie. Hoewel het voorstel omtrent het AZC in toenemende mate reacties los maakte, zijn geen duidelijke signalen binnen gekomen die vooraf wezen op het gebruik van (grootschalig) geweld of ordeverstoring.
Ten behoeve van het ordelijk verloop was een aantal ter plaatse bekende politiemensen aanwezig. Daarnaast was uit voorzorg, gelet op de gemaakte risico-inschatting, extra politiesterkte aanwezig en had de burgemeester, in overleg met politie en OM, een noodbevel afgegeven. Ook is er een veiligheidsrisicogebied ingesteld en heeft de Officier van Justitie een last tot preventief fouilleren afgegeven. Tegen 19.45 uur waren er minstens 500 belangstellenden. De sfeer was niet agressief. Gezien de menigte is een linie opgesteld van ongeveer 25 politieagenten en een aantal beveiligers. De inloop van de genodigden in het gemeentehuis verliep rustig en conform planning ging de vergadering om 20.00 uur van start.
Direct ná de start van de raadsvergadering sloeg de sfeer om en ontstonden enkele ongeregeldheden. Deze ongeregeldheden in combinatie met de grootte van de groep belangstellenden, waren aanleiding om de ME te laten aanrijden en op te stellen. Rondom 20.10 uur had zij zich gevoegd bij de reeds aanwezige politie. Zij hebben gezamenlijk een linie gevormd. Uit de menigte belangstellenden maakte zich een groep van 60 tot 80 relschoppers los, die plotseling een directe en gecoördineerde aanval uitvoerde op de politie. Dit ging gepaard met veel geweld, onder andere het gericht afsteken en gooien van zwaar vuurwerk en het gooien van stenen en klinkers. Hierdoor moesten de onbeschermde politieagenten en de beveiligers van de gemeente zich terugtrekken. De ME werd geconfronteerd met hevig verzet, zwaar vuurwerk en het gooien van stenen en hekken. Hierop werd de ME-inzet vergroot. Zij heeft vervolgens de menigte verwijderd en aanhoudingen verricht.

Vraag 3
Is er een algemeen kader op basis waarvan in dergelijke gevallen beoordeeld wordt welke veiligheidsmaatregelen nodig zijn? Zo niet, welke stappen gaat u daarvoor ondernemen?

Antwoord 3
De politie maakt gebruik van landelijk vastgestelde modellen en protocollen. Aan de hand hiervan en aan de hand van de verzamelde informatie maakt de politie een risico-inschatting van de situatie. Vervolgens worden daar maatregelen op bepaald, welke door het lokale gezag worden vastgesteld. Daarnaast verwijs ik naar hetgeen in het antwoord op vraag 7 is opgenomen over de «Handreiking verhoogde asielinstroom t.b.v. het lokaal bestuur en betrokken partners» en de «Toolkit Veilig Bestuur».

Vraag 5
In hoeverre had escalatie voorkomen kunnen worden als de ME tijdiger ter plaatse was geweest om de rust te waarborgen?

Antwoord 5
De ME was tijdig ter plaatse. Het nog eerder ter plaatse hebben van de ME had escalatie naar verwachting niet voorkomen, maar mogelijk zelfs versterkt.

Vraag 6
Welke actie is ondernomen na de bedreiging van één van de raadsleden en zijn gezin?

Antwoord 6
Naar aanleiding van deze bedreiging is het OM een strafrechtelijk onderzoek gestart. Dit onderzoek loopt nog.
Zoals gebruikelijk kan ik geen mededelingen doen over de vraag of dreiging en risico aanleiding zijn (geweest) tot het nemen van beveiligingsmaatregelen in relatie tot het raadslid en zijn gezin.

Vraag 7
Welke maatregelen gaat u nemen om de veiligheid van politici en bestuurders blijvend en adequaat te waarborgen, zeker als er sprake is van vergaderingen rond gevoelige besluiten als de komst van een asielzoekerscentrum?

Antwoord 7
Het Kabinet heeft veel aandacht voor bedreiging van politici en bestuurders. Het bedreigen van politici en bestuurders is onacceptabel. Indien dreiging en risico zodanig zijn dat beveiligingsmaatregelen nodig zijn, dan worden die genomen. Het lokale gezag kan eveneens, indien nodig, maatregelen nemen in het kader van de handhaving van de openbare orde. Ik sta in nauw contact met het OM, politie en lokale bestuurders om de ontwikkelingen en de aanpak te monitoren.
Gemeenten worden daarnaast actief ondersteund door middel van begeleiding bij het maken van afspraken in de driehoek, beantwoording van specifieke vragen en bij het uitwerken van scenario's van veiligheidsincidenten. Ook wordt kennis en expertise gedeeld, zoals met de «Handreiking verhoogde asielinstroom t.b.v. het lokaal bestuur en betrokken partners». Deze is ontwikkeld in nauwe samenspraak met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en het Nederlands Genootschap van Burgemeesters. Bovendien ondersteunt het OndersteuningsTeam Asielzoekers en Vergunninghouders (OTAV) gemeenten bij dilemma's en vraagstukken over de asielinstroom en de consequenties voor gemeenten. In dit kader is de «Toolkit Veilig Bestuur» ook een belangrijk instrument. Dit instrument, dat in oktober 2015 door de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is gepresenteerd aan burgemeesters, wethouders en raadsleden, biedt handvatten voor lokale bestuurders over hoe om te gaan met agressie en geweld.

Vraag 8
Bent u bereid om de gebeurtenissen in Geldermalsen te onderzoeken of te laten onderzoeken om te bezien welke lessen hieruit getrokken kunnen worden voor vergelijkbare situaties?

Antwoord 8
De burgemeester van Geldermalsen is in dit geval verantwoordelijk voor de handhaving van de openbare orde. De gemeenteraad van Geldermalsen zal de gebeurtenissen evalueren in de raadsvergadering van 26 januari 2016. Ook de politie evalueert de aanloop naar en het politieoptreden tijdens de raadsvergadering.